

Moralni standardi

***“Tko je mudar neka
shvati ovo, i čovjek
razuman neka spozna!***

***Jer pravi su putovi
JAHVINI: pravednici
hode po njima, grešnici
na njima posrću.”***

— Hošea 14: 9

POJAM “MORAL” JE preuzet od latinske riječi koja znači “način, karakter, ispravno ponašanje”. Moral se dalje definira kao “načela koja se tiču razlike između ispravnog i pogrešnog ili dobrog i lošeg ponašanja”. Danas

mnoge zabrinjava sve veći nedostatak prepoznavanja ovih razlika. Sve više i više, ono što se u prošlosti moglo smatrati ispravnim ili pogrešnim, te dobrim ili lošim ponašanjem, često je gubilo te razlike. Osim toga, oni koji se i dalje drže bivših, strožih moralnih standarda optuženi su da nisu uključivi; da su “staromodni” i da ne idu ukorak s takozvanim “napretkom” modernog mišljenja; ili još gore, osuđeni su kao netolerantni, ekstremisti ili čak mrzitelji.

U svezi s gore navedenim, a posebno s obzirom na osobne i intimne odnose između dvije osobe, brojni izrazi i fraze ušli su u redovitu upotrebu od strane državnih čelnika, aktivističkih skupina, medija i šire javnosti. Izrazi kao što su: LGBTQ; Istospolni brak; značajno drugo; transrodna osoba; biseksualan; spolni identitet; nebina-rnost; i drugi srodni pojmovi o kojoma danas čitamo i za

koje čujemo rijetko su bili dio javnog razgovora u prošlosti.

Kao kršćani, što bismo trebali učiniti s tim i kako bismo trebali odgovoriti? Odgovaramo da Biblija treba biti mjerilo za Kristovog sljedbenika. U početnom poglavlju knjige Postanka nalazimo riječi: “Na svoju sliku stvori Bog čovjeka.” (1.Mojsijeva 1: 27) U sljedećem poglavlju čitamo: “JAHVE, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša. ... Kasnije je GOSPOD Bog rekao: ‘Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on.’ ... Tada JAHVE, Bog, pusti tvrd san na čovjeka te on zaspao, pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom. Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi JAHVE, Bog, ženu pa je dovede čovjeku. ... Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu i bit će njih dvoje jedno tijelo.” (1.Mojsijeva 2: 7, 18, 21, 22, 24, International Standard Version) S vremenom je, međutim, ovaj muški i ženski par otpao od svoje stvorene čistoće i grijeh je ušao u svijet.

Tijekom narednih stoljeća nakon pada naših praroditelja u grijeh, mnoge su se izopačenosti odnosa između muškarca i žene uplele u ljudsko društvo. Stoga je stoljećima kasnije u Novom zavjetu apostol Pavao dao ova snažno sročena izvješća: “Zar ne znate da nepravednici neće baštiniti kraljevstva Božjega? Ne varajte se! Ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici, ni mekoputnici, ni muškoložnici, ni kradljivci, ni lakomci, ni pijanice, ni psovači, ni razbojnici neće baštiniti kraljevstva Božjega. To, evo, bijahu neki od vas, ali oprali ste se, ali posvetili ste se, ali opravdali ste se u imenu Gospodina našega Isusa Krista i u Duhu Boga našega.” “Umrtvite dakle udove svoje zemaljske: bludnost, nečistoću, strasti, zlu požudu i pohlepu—to idolopoklonstvo!”—1.Korinć-

anima 6: 9-11; Kološanima 3: 5, New Living Translation; vidi također Rimljanima 1: 18-27

Vjerujemo da je naša današnja odgovornost kao kršćana da se vodimo biblijskim učenjima o moralnoj čistoći, kako prema nama samima, tako i dok razgovaramo s onima s kojima dolazimo u kontakt a koji bi mogli dovesti u pitanje naša uvjerenja ili koji bi mogli imati sluha za svjedočanstvo Svetoga pisma. Prosuđivanje osobnog stava drugih pred Bogom, međutim, nije naša odgovornost u ovom trenutku. S tim u vezi nas Isus upozorava: “Ne sudite da ne budete suđeni!” (Matej 7: 1) Imajući to na umu, ispitajmo neke primjere iz Riječi Božje koji pružaju pouke i smjernice koje nam mogu biti od pomoći, kako u vezi s našim vlastitim hodom, tako i s obzirom na to kako dolazimo u kontakt s drugima.

IZRAELSKA SAMOVOLJA

U našem uvodnom Pismu prorok Hošea upućuje Jahvine riječi izraelskom narodu. Božji izabrani narod zapao je u stanje sveopće nevjere i odstupanja od Božje naklonosti. To je teško palo proroku i on je nastojao skrenuti pozornost na njihovo neugledno stanje i moralnu degeneraciju. Narod je postao izopačen zbog idolopoklonstva, što je rezultiralo nepromišljenim odnosom prema moralnim vrijednostima. Doista, čini se da je Gospodin dopustio Hošeinim domaćim nevoljama da mu utisnu božansko viđenje nevjernosti Izraela prema Jahvi.—Hošea 1: 2-9; 2: 1-13

Dok izučavamo Hošeino proročanstvo, opažamo njegovo izvješće da je Bog imao “neslaganje” s izraelskim narodom jer nije bilo vjernosti njihovom savezu. Nije više bilo dobrote u njihovom odnosu prema Bogu ili bližnjima, a nije bilo ni “znanja Božjega u zemlji.” Njihova je savjest otupjela u poštovanju Božjih zakona i

providnosti, Izraelci su zaboravili na Boga i svoju potrebu za njim. (Hošea 4: 1-6) Hošea, čije ime prikladno znači “spasenje”, bio je duboko zabrinut za spas, ili oporavak, svog naroda od njihovih zlih postupaka. Tako ih je upozorio na kaznu koja će ih sigurno stići ako se ne obrate i pokaju. Kasnije, u Hošei 6: 1-3, prorok moli svoj narod da se vrati Bogu i ponovno primi njegovu dobrotu i oprost.

Hošea ističe da su razvrat, nevjera i pijanstvo bili prisutni ne samo među ljudima, nego čak i na visokim mjestima vlasti u Izraelu. (Hošea, 7: 1-7, NLT) Takvo bi ponašanje donijelo teške posljedice ako se ne bi priznale i ispravile. Ova se pouka može primijeniti ne samo na drevni Izrael, već i na ljude i narode našeg suvremenog društva.

Božja briga za njegov narod, kao oca punog ljubavi za vlastitu djecu, također je prikazana u Hošeinoj poruci. “Neću više gnjevu dati maha, neću opet zatirati Efrajima, jer ja sam Bog, a ne čovjek: Svetac posred tebe—neću više gnjevan dolaziti! Za JAHVOM će ići on, k'o lav on će rikati; a kad zarikao bude, sinovi će mu veselo dohrliti sa zapada; k'o ptice će dohrliti iz Egipta, k'o golubica iz zemlje asirske, i naselit će ih po kućama njihovim—riječ je Jahvina.” (Hošea 11: 9-11, NLT) Dok razmišljamo o ovim riječima, impresionirani smo Božjim milosrđem i nježnošću prema Izraelcima. Bog je također zainteresiran za vječnu dobrobit svoje ljudske djece, a uz pomoć njegovog dolazećeg kraljevstva, “stanovnici svijeta naučit će se pravednosti.”—Izaija 26: 9

DAVIDOVO ISKUSTVO

Sveto pismo govori o Davidu kao čovjeku po Božjem srcu. (1.Samuelova 13: 14; Djela apostolska 13: 22) Međutim, sa svim svojim dostignućima, mudrošću, vještinom, razumnim prosuđivanjem, pa čak i njegovom

poniznošću i poštovanjem prema Bogu, pala ljudska narav ovog Božjeg sluge podlegla je zlim i nemoralnim iskušenjima. Naizgled, čini se da je teško objasniti takve grijehe u jednom tako snažnom karakteru.

Davidovi prijestupi, međutim, vjerojatno nisu bili posve iznenadni. Na tom putu je zasigurno bilo pogrešnih koraka. Proces je bio postupan, a vrhunac je došao gotovo neprimjetno. David se vjerojatno zarazio ponosnim držanjem koje u ovom svijetu često prati moć, popularnost i uspjeh. Kao rezultat toga, on je, bez sumnje, bio vrlo nesvjestan svoje moralne slabosti. Kao kralja, njegova je riječ bila vrhovna, a izraelski narod je čekao da izvrši njegovu zapovijed. Uspjeh ga je pratio na bojnopolju; njegovo se kraljevstvo proširilo i uživalo je u novom vrhuncu blagostanja. Ipak, u svoj toj pobjedi i uzvišenosti krila su se suptilna iskušenja kojih se on zanemario čuvati.

Usred ovog izvanjskog blagostanja, a opet pada unutarnje pobožnosti, David je počinio strašne zločine protiv Boga i ljudi zabilježene u 2.Samuelovoj 11: 1-27, a to je njegov nezakonit odnos s Bat-Šebom i naknadno ubojstvo njenog muža Urije. Pala ljudska priroda—kako li je slaba i sklona grijehu! Kako li će slijepo voditi one pod njenom moći da počine djela koja bi u trezvenijem stanju bila izbjegavana i prezrena. Tako je bilo s Davidom, čovjekom kojeg je Bog jako volio i poštovao, ali koji je ipak pao.

Zahvaljujući Bogu, postoji nešto kao što je pokajanje i oproštenje grijeha. Bog je poslao proroka Natana da otkrije Davidu njegove velike prijestupe i da ga ukori, kao što je zapisano u 2.Samuelovoj 12: 1-12. Sada shvaćajući svoju krivnju, pred kraljem su bila samo dva puta. Jedan je bilo pokajanje, ispovijed i ispravljanje; drugi, da prokaže proroka i upotrijebi svoju kraljevsku moć da kazni onoga koji se usudio ukoriti kralja. Duboko ukori-

jenjena Davidova plemenitost je prevladala i s tjeskobom u srcu rekao je: “Sagriješio sam protiv JAHVE.”—vs. 13

U ovoj pobjedi nad vlastitim ponosom i sebičnošću, David se pokazao kao veći heroj nego u svim svojim prethodnim pobjedama i podvizima u borbi. U Psalmu 51: 1-17 David javno priznaje svoj grijeh, te veliku Božju milost i oprostjenje. Svojim riječima potiče sve grešnike da se odmah mole Bogu za božanski oprost, prije nego što njihova srca ogreznu u zlu.

Davidov put treba pokazati svima koji su u bilo kojoj mjeri odstupili od Gospodnjih puteva. Nadalje, to je primjer kako će Bog i milosrdno odgajati i, u svom kraljevstvu, oprostiti cijelom čovječanstvu koje upozna i zavoli njegove pravedne zakone. O tom vremenu prorok je napisao: “I neće više učiti drug druga ni brat brata govoreći: ‘Spoznajte JAHVU!’, nego će me svi poznavati, i malo i veliko—riječ je JAHVINA—jer ću oprostiti bezakonje njihovo i grijeha se njihovih neće više spominjati.”—Jeremija 31: 34

PRELJUB—ISUSOVO SVJEDOČANSTVO

Zapovijed “Ne učini preljuba” jedna je od deset zapovijedi Božjeg zakona koja je dana izraelskom narodu. (2.Mojsijeva 20: 14) U svom najosnovnijem obliku ova zapovijed zabranjuje oskvrnuće bračnog ugovora između muškarca i žene. Preljub se kažnjavao smrću. (5.Mojsijeva 22: 22) U Starom zavjetu preljubnici su također grupirani zajedno s ubojicama, izdajnicima, vračevima, krivokletnicima i onima koji tlače druge.—Job 24: 14, 15; Jeremija 9: 2; Malahija 3: 5

Našu daljnju pozornost privlače Isusove riječi o ovoj temi: “Čuli ste da je rečeno: Ne čini preljuba! A ja vam kažem: Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu. Ako te desno oko sablažn-

java, iskopaj ga i baci od sebe. Ta bolje je da ti propadne jedan od udova, nego da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao.”—Matej 5: 27-29

Riječ pakao koja se pojavljuje u ovom odlomku prevedena je s grčkog Gehenna, što je prijevod hebrejskih riječi za “Dolinu Hinoma”. Ova dolina ležala je neposredno izvan Jeruzalema i korištena je za spaljivanje smeća i drugog neželjenog otpada. Vatre su neprestano gorjele, a ako bi se ukazala potreba, dodavao se sumpor radi boljeg izgaranja. Međutim, nijedno živo biće nikada nije bilo dopušteno baciti u Gehenu, a prema židovskom zakonu nijedno stvorenje nije dopušteno mučiti. (Jeremija 7: 30, 31) Dakle, simbol je vječne smrti—nepostojanja—ali ne i mučenja. Tek u srednjem vijeku se nebiblijska ideja da je Gehena mjesto vječne muke uvukla u religijska učenja.

U prethodnom odlomku Isus nas prisposobom poučava da je bolje odreći se jednog od udova našeg tijela nego zauvijek izgubiti život. Lekcija je o samokontroli. Isplativije nam je odbiti udovoljiti tjelesnim željama—iako nam se te ponekad mogu činiti bliske i drage poput našeg “desnog oka”—nego dopustiti da nas pobijede i da izgubimo obećanje da je kršćanima ponuđeno mjesto u nebeskoj mijeni Božjeg kraljevstva.

Tijekom zemaljske mijene Božjeg kraljevstva, božanski zakoni će se provoditi, ali u to vrijeme bit će dana pomoć ljudima kako bi im se omogućilo da postignu savršenstvo. Tada će biti bitno ne samo da su svi vanjskim izgledom sukladni zapovijedima, nego da duh i stanje srca također budu u skladu s Bogom. Naš Gospodin će pogledati u srce pojedinca i presuditi u skladu s tim.

CRKVA U KORINTU

U 1.Korinćanima, 5. poglavlje, apostol Pavao

govori o situaciji koja uključuje nemoral za koji je saznao da postoji u crkvi u Korintu. “Ne valja vam hvastanje”, napisao je, ukazujući na to da su se možda braća iz Korinta ponosila svojim lažnim osjećajem bratske ljubavi koji ih je natjerao da toleriraju takvo stanje.—vs. 6

U slučaju posebnog prijestupnika koji je bio prizvan Pavlovoj pozornosti, apostol je naredio da ga crkva izbací iz njihova zajedništva, kako je rekao: “Neka se takav preda Sotoni na propast tijela da bi se spasio duh u Dan Gospodina Isusa.” (vs. 5) Pavao je govorio o ovom djelovanju kao o čišćenju od “kvasca” iz njihove sredine. Kvasac se u Svetom pismu uvijek koristi kao simbol grijeha u ovom ili onom obliku, nikada kao čist i zdrav utjecaj.

Da je nemoral u to vrijeme trebao postojati u kršćanskoj zajednici moglo bi se činiti čudnim, ali ne toliko kada uzmemo u obzir prijašnje navike nekih u Korintu koji su prihvatili Krista i pripojili se njegovom narodu. Grci u Korintu bili su pretežno poganski štovatelji. Venera je bila naširoko cijenjena božica. Jedan povjesničar je napisao: “Ovdje se obožavanje Venere njegovalo sramotnom razuzdanošću.”

Mojsijev zakon bio je jedinstven po svom ocrtavanju moralnih standarda, a privrženost židovskog naroda njima odvajala ih je od nežidova oko njih. Prakse poput onih koje je Zakon definirao kao nemoralne prije su bile dio idolopokloničkog štovanja mnogih novoobraćenika. Stoga, među onima u crkvi u Korintu, na nemoral se možda nije gledalo s istim stupnjem odbojnosti kao što bi inače bilo da su te prakse bile manje uobičajene u društvu općenito. Međutim, takve su stvari bile suprotne Božjoj volji i, kao što je navedeno u izvješćaju, Pavao je poduzeo snažne mjere da ispravi taj poremećaj.

Ipak, ovaj nepopustljiv stav koji je Pavao zauzeo

protiv nepravde učinjen je iz ljubavi. On to otkriva u svom drugom pismu istoj crkvi. (2.Korinćanima 2: 1-11) Pavao je planirao posjetiti ovu braću i nije želio da išta pokvari radost te prilike. Pohvalio je crkvu što je poduzela mjere protiv počinitelja na koje je on pozivao. Nadalje, smatrao je da je sada brat naučio svoju lekciju i da ga ne bi preopteretio prevelikom tugom, sada je savjetovao crkvu da mu se oprost i da se vrati u njihovo zajedništvo. Ako poduzmu ovu mjeru, objasnio je Pavao, pridružio bi im se u tome, vjerujući da je to također stav koji će zauzeti Krist. Tako vidimo ne samo da je Pavao želio da se nepravde isprave, nego i da se prijestupnik vrati u naklonost i zajedništvo među braćom i s Gospodinom.

VJEČNE LEKCIJE ZA SVE

Tijekom sadašnjeg doba, vjerni kršćani posvetili su svoje živote nasljedovanju Isusa prikazujući svoja tijela kao živu žrtvu koja je bila mila Nebeskom Ocu. (Rimljanima 12: 1) Oni su pozvani iz svih naroda na zemlji da budu izabrani članovi klase nebeskih nevjesti.

Oni koji se odazovu na ovaj nebeski poziv opravdani su ili ispravni u Božjim očima. (Rimljanima 3: 22-24; 5: 8-11) Oni su budni, ne samo u pogledu osnovnih moralnih propisa pravednosti, nego je od još veće važnosti da se očiste od tajnih grešaka uma i srca. Shvaćajući potrebu da se čuvaju od ovih početaka grijeha i da se održavaju u očišćenom i čistom stanju, često će ići u molitvi izvoru milosti da traže pomoć u svakoj potrebi.

Svetost bračnog odnosa naglašava činjenica da ga Gospodin koristi kao ilustraciju jedinstva Krista i Crkve, njegove “zaručnice”. Pavao iznosi divnu pouku u tom smislu i na kraju kaže: “Otajstvo je to veliko! [bračni odnos] Ja smjeram na Krista i na Crkvu.”—Efežanima 5: 22-32

U skladu s ovim prikazom, apostol je napisao korintskoj crkvi, rekavši: “Zaručih vas s jednim mužem, kao čistu djevicu privedoh vas Kristu.” (2.Korinćanima 11: 2) Kršćani koji su vjerni Kristu—čak do smrti—bit će sjedinjeni s njim u nebeskoj slavi kada dođe “svadba Jaganjčeva.”—Otkrivenje 2: 10; 19: 7

Pavao je također potaknuo crkvu, rekavši: “Ili zar ne znate? Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga, te niste svoji. Jer kupljeni ste otkupninom. Proslavite dakle Boga u tijelu svojem!” (1. Korinćanima 6: 19, 20) Simbolika hrama se u Novom zavjetu koristi na dva načina. Jedan od njih nalazi se u gornjem Pismu, u kojem Pavao govori o tjelesnom tijelu svakog vjernika kao o “hramu”, simboličkom prebivalištu Boga njegovim Svetim Duhom. Božji je Duh taj koji pomaže kršćaninu u postizanju i održavanju čistoće srca, misli, riječi i djela.—Rimljanima 8: 11-13

Drugu sliku “hrama” korištenu u Novom zavjetu predstavlja apostol Petar. Napisao je: “Kao živo kamenje se ugrađujete u duhovni Dom za sveto svećenstvo.” (1. Petrova 2: 5) Ovdje se govori o svakom Isusovom sljedbeniku, ne kao o hramu, već kao o kamenu koji se priprema biti dio duhovnog “doma“ ili hrama budućnosti, “prebivališta Božjeg.” (Hebrejima 3: 6; Efežanima 2: 19, 22) Slično, Ivan evanđelist napisao je: “Pobjednika ću postaviti stupom u hramu Boga moga.”—Otkrivenje 3: 12

To je u skladu s biblijskim naukom da će Krist i njegova crkva zajedno, kao Abrahamovo “potomstvo”, biti kanal kroz koji će Božji obećani blagoslovi u konačnici doprijeti do “svih naroda na zemlji” tijekom tisuću godine Mesijanskog kraljevstva.—Galaćanima 3: 8, 16, 27-29; Otkrivenje 20: 6

U tom kraljevstvu pravednosti, cijelo će čov-

ječanstvo imati priliku naučiti potrebne lekcije vezane za sve aspekte grijeha i njegovih katastrofalnih posljedica. O tom vremenu, prorok kaže: “Zemlja će se ispuniti spoznajom JAHVINOM kao što se vodom pune mora.” (Izaija 11: 9) Doista, to je “dobra i ugodna” namjera “Boga, koji hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine.”—1.Timoteju 2: 3, 4, New American Standard Bible ■